

Віталій Гандзюк

ТЕХНІКА ТОВЛЕННЯ

Віталій ГАНДЗЮК

ТЕХНІКА МОВЛЕННЯ

Навчально-методичний посібник

Вінниця
2026

УДК 808.5(075.8)

Г19

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю (протокол №5 від 03 грудня 2025 р.)

Рекомендовано до друку навчально-методичною комісією факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха (протокол № 3 від 10 грудня 2025 р.)

Рецензенти:

Поплавська Н.М. – доктор філологічних наук,
професор, завідувач кафедри журналістики
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
Каленич В.М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри
журналістики, реклами та зв'язків з
громадськістю Вінницького державного
педагогічного університету імені М.
Коцюбинського

Гандзюк В. О.

Г 19 Техніка мовлення : навч.-метод. посіб. Вінниця :
Printto UA, 2026. – 224 с.

ISBN 978-966-2696-55-8

Посібник містить теоретичний і практичний навчальний матеріал, необхідний для керування диханням, постановки голосу, артикуляції, дикції, орфоепічної вимови та інших чинників усного мовлення. Комплекс вправ, представлений різножанровими текстами, сприятиме формуванню мовленнєвої особистості майбутнього журналіста.

Для студентів, які навчаються за спеціальністю «Журналістика», для всіх тих, хто бажає підвищити загальний рівень мовленнєвої культури.

УДК 808.5(075.8)

© Гандзюк В. О., 2026

ISBN 978-966-2696-55-8

Зміст

ВСТУП	5
Тема 1. Особливості техніки мовлення	8
1.1. Комунікативні ознаки мовлення.	8
1.2. Основні типи дихання. Правильне дихання.	13
1.3. Характеристика основних якостей голосу.	18
1.4. Дикція. Орфоепія.	23
Тема 2. Засоби логічної виразності читання	42
2.1. Засоби логічної виразності мови	42
2.2. Типи пауз та їх характеристика.	44
2.3. Логічний наголос, способи виділення слів логічним наголосом.	48
2.4. Реєстр партитурних знаків.	50
Тема 3. Літературознавчий та виконавський аналіз тексту	61
3.1. Процес літературознавчого аналізу тексту.	61
3.2. Виконавський задум (аналіз) твору та авторське надзавдання.	68
3.3. Підтекст.	70
3.4. Вміння спілкуватися з аудиторією – одна з найважливіших проблем читця.	73
3.5. Роль міміки та жестів у процесі виразного читання.	77
Тема 4. Специфіка виразного читання байки	90
4.1. Байка як жанр ліро-епосу.	90
4.2. Етапи підготовки байки до виразного читання.	91
4.3. Особливість виконання байки.	92
Тема 5. Читання ліричних творів	109
5.1. Лірика як рід літератури. Різновиди лірики за мотивами та ідейними спрямуваннями. Жанри лірики.	109
5.2. Системи віршування.	114
5.3. Особливості виразного читання ліричних творів	124

Тема 6. Читання прози	136
6.1. Епос як рід літератури. Види, жанри епосу.	136
6.2. Специфіка читання епічних творів.....	140
6.3. Підготовка прозового твору до виразного читання.	143
Тема 7. Читання драматичних творів	157
7.1. Драма як рід літератури. Види і жанри драми.	157
7.2. Підготовка драматичного твору до виразного читання. Монологи. Діалогічне мовлення.....	165
7.3. Вимоги до виконання драматичних творів.....	166
Тема 8. Виступ диктора (ведучого) і умови його успішності.....	176
8.1. Професія диктора (ведучого), її складники.	176
8.2. Основні концепти професійної діяльності телерадіоведучого	178
8.3. Підготовка до виступу перед мікрофоном.....	181
8.4. Поведінка ведучого в кадрі. Невербальні засоби комунікації.....	182
Тема 9. Специфіка радіо-, телевізійного мовлення	189
9.1. Інтонаційні параметри в різних видах теле-, радіомовлення	189
9.2. Діалогічні жанри та порушення мовних норм на українських телеканалах.	194
9.4. Специфіка мови реклами.....	200
ГЛОСАРІЙ.....	212
ЛІТЕРАТУРА.....	221

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Техніка мовлення» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 061 Журналістика.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є норми літературної мови, основні чинники техніки мовлення, принципи і правила виконавської майстерності, засоби логіко-емоційної виразності, процес оволодіння студентами-журналістами властивостями голосу, дихання, дикції, інтонації, мистецтвом читання різножанрових текстів.

Міждисциплінарні зв'язки: внутрішньоциклові зв'язки між теорією журналістики, теорією масової інформації, теорією масової комунікації, українською мовою в професійному спілкуванні журналістів, журналістською майстерністю, журналістською етикою, тележурналістикою, радіожурналістикою та міжциклові зв'язки між ораторським мистецтвом, українською літературою, українською літературною мовою.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теоретичні основи техніки журналістського мовлення.
2. Специфіка читання творів різних жанрів.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: на основі оволодіння сукупністю прийомів у галузі фонаційного дихання, мовного голосу, дикції, засвоєння орфоепічних норм української мови майбутні журналісти повинні виробити техніку власного мовлення, довести її до ступеня автоматизованих навиків, опанувати інтонаційно виразне усне українське літературне мовлення.

Основні завдання:

- ознайомлення студентів з технікою мовлення у єдності її елементів;
- ознайомлення студентів з положенням, змістом і значенням засобів логіко-емоційної виразності;

- визначення основних етапів роботи над текстом;
- визначення особливостей читання різножанрових художніх творів, журналістських текстів.
- оволодіння основними властивостями голосу, дихання, дикції, нормами усного мовлення;
- вироблення вміння розкрити закони логіки мовлення, підпорядковувати суб'єктивне інтонування мовленнєвої одиниці авторського задуму законам логіки писемного й усного мовлення;
- вироблення вміння знаходити потрібну інтонацію, яка б відповідала тексту, виражала б усі його нюанси;
- оволодіння вмінням використовувати у процесі виразного читання допоміжні (зовнішньо-виражальні засоби) – міміку й жести;
- оволодіння вмінням впливати на аудиторію засобами виразного читання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

- знати :
 - про системність роботи мовних органів;
 - про роль постави та ходи у виробленні мовного голосу;
 - основні властивості голосу, дихання, дикції, норми усного мовлення;
 - про важливість техніки мовлення, добре поставленого голосу в досягненні високої культури мовлення взагалі;
 - закони логіки мовлення;
 - основні етапи роботи над текстом;
 - особливості читання різножанрових художніх творів і журналістських текстів;
- уміти:
 - контролювати мовне дихання, поставу, темп свого мовлення, вимову, дикцію, інтонаційну виразність;
 - аналізувати свою і чужу вимову, виявляти відхилення від орфоепічних норм, застосовувати різні способи для їх подолання;
 - навчитися удосконалювати свій голос, виразно читати тексти різних жанрів;

ТЕХНІКА МОВЛЕННЯ

- створювати партитуру тексту, змінювати залежно від мовної ситуації реєстри мовлення;
- використовувати допоміжні (зовнішньо-виражальні засоби)
- міміку і жести;
- засобами виразного читання та мовлення впливати на аудиторію.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 години / 4 кредити ECTS.

Віталій Олександрович ГАНДЗЮК

ТЕХНІКА МОВЛЕННЯ

Навчальне видання

Коректор *Віктор Олександрів*
Редактор *Віталій Гандзюк*
Художнє оформлення обкладинки
Ірина Одобецька

Видавець:

Віддруковано з оригіналів
замовника.

Printto UA - друк книг на вимогу,
каталогів та брошур.

Тел.: +38 (099) 546-70-78.

Е-mail: info@printto.ua

<https://printto.ua>

Підписано до друку 01.01.2026 р.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Формат 64х90/32. Ум.-друк. арк. 7,2
Гарнітура Times New Roman
Наклад 100 прим. Зам. 7

